

Globalni uporabniški priročnik EAN standardov

Zaradi velike osebne želje, da premaknem način komunikacije v naši branži na nivo, ki je tudi v Sloveniji že dolgo standard, sem se v tej številki odločila, da naredim veliki intervju z Globalnim uporabniškim priročnikom standardov EAN.UCC, ki je objavljen na spletnih straneh www.ean.si.

Tak intervju še niste srečali. Na vsa vaša mnenja, vprašanja bomo v uredništvu z veseljem poiskali odgovore. S tem želim odpreti razpravo in na najkrajši način opozoriti na napake pri označevanju proizvodov v naši branži.

Kaj je črna koda in zakaj je tako pomembna?

Tu moramo govoriti o pomembnosti standardov, ki jih vsi razumemo. Iz uvoda priročnika:

Na večjo pomembnost informacijske tehnologije v poslovnih procesih vplivajo novi distribucijski kanali, spreminjajoči se vzorci povpraševanja in povečana pričakovanja kakovostnejših storitev. Standardi EAN.UCC omogočajo komunikacijo v državi in na mednarodni ravni med vsemi trgovinskimi partnerji, ki sodelujejo v kateri koli preskrbovalni verigi, vključno z dobavitelji surovin, s proizvajalci, z grosisti, distributerji, detaljisti, bolnicami ter s končnimi kupci in potrošniki.

Veliko delovnih operacij, ki so bistvenega pomena za učinkovitost trgovine in optimizacijo preskrbovalne verige, je odvisnih od natančnosti identifikacije proizvodov, opravljenih storitev in/ali lokacij poslovnih dogodkov.

Sistem EAN.UCC je množica standardov, ki omogoča učinkovito upravljanje globalnih, preskrbovalnih verig na podlagi edinstvene identifikacije proizvodov, transportnih enot, lokacij in storitev. Pospešuje procese elektronske trgovine, vključno s popolnim sledenjem in zasle-

dovanjem.

Identifikacijske številke so lahko predstavljene s simboli črtne kode, kar omogoča elektronsko odčitavanje na prodajnem mestu, na prevzemnem mestu v skladišču ali na katerem koli drugem mestu, kjer to poslovni procesi zahtevajo. Sistem je načrtovan tako, da se izogne omejitvam specifičnih kodnih sistemov podjetja, organizacije ali sektorja, in naredi trgovanje veliko učinkovitejše in bolj usklajeno s potrebami kupcev.

Kaj to pomeni za uporabnike?

Ravnati se po načelih in zasnovi sistema EAN.UCC za uporabnike pomeni, da lahko načrtujejo aplikacije, ki avtomatsko obdelujejo podatke EAN.UCC. Logika sistema jamči, da bodo iz črtne kode zajeti podatki dali nedvoumna elektronska sporovila, in obdelava podatkov se lahko v celoti vnaprej programira. Sistem je načrtovan za uporabo v kateri koli gospodarski panogi, dejavnosti ali javnih sektorjih, spremembe v sistemu pa se uvajajo tako, da ne povzročajo motenj v poslovanju sedanjim uporabnikom.

Uporaba različnih standardov EAN.UCC lahko pripelje do pomembnih izboljšav pri logističnih operacijah, zmanjšanja pisarniških stroškov, skrajšanja časov naročanja in dobave, večje natančnosti in boljšega upravljanja celotne preskrbovalne verige. Podjetja, ki so sprejela sistem EAN.UCC, vsakodnevno beležijo ogromno zmanjšanje stroškov, ker uporabljajo isto rešitev v komuniciranju z vsemi svojimi poslovnimi

partnerji, medtem ko ohranjajo popolno svobodo pri izvajanju svojih internih aplikacij, tako, kot jim to najbolj ustreza. Simbologije sistema EAN.UCC, seznam aplikacijskih identifikatorjev AI, spadajo med standarde ISO in CEN.

V priročniku so opisani mednarodni predpisi, ki se nanašajo na identifikacijo proizvodov in storitev ter z njimi povezane simbole črtne kode, s katerimi se predstavljajo podatki v strojno čitljivem formatu. Standardne strukture oštevilčenja, ki so na razpolago, zagotavljajo edinstvenost po vsem svetu v okviru danega področja uporabe.

Kako pravilno označimo svoje izdelke?

Govorimo torej o globalni trgovinski identifikacijski številki (GTIN), ki ji lahko rečemo tudi globalna številka prodajne enote (po domače jo pogosto imenujemo kar ČRTNA KODA). Prodajna enota je vsaka enota (proizvod ali storitev), o kateri je treba poiskati vnaprejšnje informacije, in se lahko cenovno opredeli, naroči ali fakturira za trgovanje med udeleženci v vsaki točki katere koli preskrbovalne verige.

Prodajne enote se oštevilčijo z GTIN s pomočjo štirih sistemov oštevilčenja: EAN.UCC-8, EAN.UCC-12, EAN.UCC-13 in EAN.UCC-14. Če so vključeni v podatkovno bazo, so vsi shranjeni v 14-mestnem polju. Izbira sistema oštevilčenja je odvisna od narave enote in od obsega uporabniških aplikacij.

Kaj pomenijo številke?

Prvi dve ali tri številke N1, N2, N3 tvorijo predpono EAN.UCC, ki jo sourejata EAN International in UCC. To ne pomeni, da je proizvod proizveden ali distribuiran v državi kodiranja. Predpona EAN.UCC samo označuje državo nacionalne organizacije EAN, ki je podjetje članila. Številko podjetja EAN.UCC, ki sledi predponi za državo, dodeli podjetju nacionalna organizacija EAN ali UCC. Na splošno vsebuje šest do deset števil, odvisno od potrebe podjetja.

Kako podjetje potem določa številke za

posamezne prodajne enote?

Številka ali referenca prodajne enote ima praviloma eno do šest števil in je nepomensko število, kar pomeni, da se posamezne številke v tem številu ne nanašajo na nobeno klasifikacijo oziroma ne nosijo nobene določene informacije.

Najenostavnejši način za dodelitev referenc enote je zaporedni, tj. 000, 001, 002, 003 itd. Poleg tega se doda še kontrolna številka na zadnje mesto, ki se izračuna iz vseh ostalih števil in je pomembna pri zagotavljanju pravilnega odčitavanja oziroma zagotavlja pravilno sestavo številke.

GTIN je ključ dostopa do vseh podatkov, povezanih z določeno tako identificirano prodajno enoto, ki se shranjuje v podatkovnih datotekah ali uporablja v sporočilih za računalniško izmenjavo podatkov.

Med sorodnimi prodajnimi enotami je dobro vzpostaviti povezave, namreč med vsako enoto in vsemi prodajnimi enotami, ki vsebujejo to določeno enoto: na primer pločevinka barve, škatla z desetimi pločevinkami barve, paleta s 24-imi škatlami s po desetimi pločevinkami. To bo omogočilo uporabnikom vodenje zaloga in procese naročanja s primerjavo prodaje na blagajni s številom sprejetih enot ali enot v skladišču. **Kdo podjetju podeli številko?**

EAN Slovenija podeljuje podjetjem šifre EAN.UCC-13 iz treh skupin, vsaka od šifer omogoča označevanje:
G1: F F F P P P P P P A A A C do 1.000 proizvodov
G2: F F F P P P P P P A A A C do 10.000 proizvodov
G3: F F F P P P P P P A A A A A C do 100.000 proizvodov
Zgradba simbola EAN.UCC-8: F F F A A A A C

S prvimi mesti z leve se označi nacionalna članica, ki je EAN številko izdala (Slovensko združenje EAN Slovenija ima kodo

383), nato sledi nekajmestna šifra podjetja PP.P, ki jo podjetju podeli EAN Slovenija, nato nekajmestna oznaka proizvoda AA.A, ki jo določi podjetje samo in na koncu še kontrolni znak C, ki se izračuna po posebnem algoritmu in služi kontroli pri odčitavanju simbola.

EAN Slovenija podeljuje skrajšane simbole EAN.UCC-8 za vsak proizvod posebej.

Kdo je pristojen za oštevilčenje prodajnih enot?

Tu velja splošno pravilo.

To je lastnik blagovne znamke. Organizacija, ki je lastnik specifikacij o proizvodu, je ne glede na to, kje in kdo ga je proizvedel, normalno pristojna za dodelitev GTIN. Ob včlanitvi v kako nacionalno organizacijo EAN ali UCC lastnik blagovne znamke prejme EAN.UCC predpono podjetja, ki jo lahko uporablja le podjetje, kateremu je dodeljena.

EAN.UCC predpona podjetja se ne sme prodati, dati v najem ali oddati v uporabo kateremu koli drugemu podjetju, ne v celoti in ne delno.

Izjeme so proizvodi, ki jih lastnik blagovne znamke ni kodiral na mestu izdelave, zato jim lahko uvoznik ali posrednik na zahtevo svojih strank dodeli začasno GTIN. Vseeno pa je bolje, da številko dodeli proizvajalec.

Opozorilo!

Nekatera podjetja proizvajajo enake proizvode v več državah ali v več tovarnah. V tem primeru mora biti GTIN dodeljena centralno, voditi pa jo mora eno od podjetij v skupini ali eden od proizvodnih obratov.

Kaj se upošteva pri oštevilčenju prodajne enote?

Velja splošno pravilo, da je potrebna posebna edinstvena GTIN za vsako raz-



lično prodajno enoto. To pomeni, da je treba vsaki inačici dodeliti različno številko, kadar koli je ta različica na kateri koli način opazna in pomembna za katerega koli partnerja v preskrbovalni verigi, za končnega uporabnika ali kupca v maloprodaji.

Kaj se razume kot opazna in pomembna inačica, se lahko razlikuje od panoge do panoge. Vendar pa obstajajo pravila, ki jih je treba upoštevati.

Osnovne značilnosti prodajne enote so:

1. Tip in podvrsta proizvoda
2. Blagovna znamka
3. Dimenzije embalaže in njena narava
4. Količina proizvoda
5. Dejstvo, ali je prodajna enota skupinska

Odgovorni v podjetju za dodeljevanje števil prodajnim enotam morajo zagotoviti, da vsaki prodajni enoti ustreza ena in samo ena GTIN.

Ko je GTIN enkrat določena, se ne sme spremeniti, vse dokler se ne spremenijo značilnosti same prodajne enote. Večja sprememba enega izmed osnovnih elementov, ki določajo prodajno enoto, bo navadno pripeljala do spremembe njene številke, kar si lahko podrobneje preberete v 4. poglavju.

Nekaj pomembnih podrobnosti ali definicij: Multipak, sestavljen iz več enakih (homogeni multipak) ali različnih (heterogeni multipak) prodajnih enot, predviden za prodajo kot ena enota, je tudi sam prodajna enota. Identificira se z drugo GTIN. Kadar se kak proizvod zapakira v deko-